

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav filosofie a religionistiky

Posudek vedoucího bakalářské práce

**„Ty však, Římane, hled' země oplývající mlékem a strdí: Srovnání motivů
etnocentrické nadřazenosti v Aeneidě, Exodu a mýtu o Aztlanu“**

Autor: Jan Pospíšil

Vedoucí: Martin Pehal, Ph.D.

1) Struktura argumentace

Body: 8/8

Kolega Pospíšil se ve své práci pokusil o nyní již poměrně zřídka komparativní analýzu mytologických textových pramenů ze tří vzájemně zcela odvislých kulturních celků, což je sám o sobě poměrně nesamozřejmý počin. Jeden z důvodů, proč současné religionistické bádání podobné analýzy příliš často neprovádí, je riziko přílišné generalizace a zplošťování pramenného materiálu za účelem nalezení podobností. Domnívám se, že se kolegovi Pospíšilovi podařilo těmto rizikům vyhnout. Nutno zdůraznit, že si kolega Pospíšil všechna omezení velice dobře uvědomuje, jak plyne hned z úvodní části jeho práce: „Zkoumáme-li příběh s pečlivým ohledem na jeho vlastní prostředí, můžeme dospět k závěru, že forma motivů se napříč kulturami podobá, avšak jejich význam a účel leží zcela jinde.“ (s. 2). Argumentačně postupuje kolega Pospíšil velice systematicky. Po vysvětlení pojmů, jež následně užívá ve své analýze, identifikuje čtyři „etnocentrické motivy“ (Božská přítomnost a vedení; Vyvolení lidu a příslib nadřazenosti; Zaslíbení země; Odpadnutí nehodných), jež následně sleduje ve všech třech kulturních okruzích. Jednotlivé části práce na sebe logicky navazují. V závěru se kolega Pospíšil pokusil o jakousi syntetizující analýzu, v níž načrtnul, jakým způsobem se etnocentrické motivy vzájemně doplňují. Poukázal také na odlišnosti, jež spočívají primárně v emickém chápání toho, co tvoří dané „etnikum“. Struktura práce je přehledná a systematická, všechny závěry jsou jasně podloženy a vyplývají z předchozí argumentace.

2) Formální úroveň

Body: 8/8

Z formálního hlediska je práce ukázková: strukturace kapitol, konzistence v uvádění bibliografických odkazů v poznámkách i na konci práce. Jediné, co by bylo možné vytknout, je značný rozsah, a to 25NS nad maximální rámec vymezený pro bc. práce. V určitém smyslu to vyplývá z komparativního rámce, který si autor zvolil, v němž musí

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Ústav filosofie a religionistiky

kontextualizovat každý ze tří symbolických systémů. To vyžaduje prostor. V kombinaci s badatelskou poctivostí a důsledností kolegy Pospíšila to vydá na relativně značný rozsah. Práce je v mnoha ohledech velice detailní a potenciální krácení by muselo probíhat na této úrovni – tj. prosívání těchto informací a ponechávání pouze těch nejdůležitějších a nezbytných. Na druhou stranu obraz, který kolega Pospíšil nastínil, je díky citlivému začlenění velice plastický a nadměrný rozsah v tomto případě nepovažuji za problém, který by se měl promítnout do snížení počtu bodů.

3) Práce s prameny

Body: 8/8

Práce s primárním materiálem, jež se v tomto případě soustředila výhradně na textové zdroje, byla ukázková. Kolega Pospíšil užíval standardizované překlady s tím, že v případě latiny konfrontoval překlady s originálním textem (opět skrze standardizované pramenné edice). Na základě našich průběžných konzultací je zároveň zřejmé, že pracoval se sekundární literaturou v rozsahu výrazně přesahující konečné rozpětí témat v závěrečné verzi práce. Obojí svědčí o badatelské poctivosti kolegy Pospíšila.

4) Vlastní přínos

Body: 8/8

V určitém smyslu práce otevírá mnohem více otázek, než dokáže zodpovědět. Což ovšem není v případě bc. práce vůbec nedostatkem, naopak. Tři zvolené symbolické systémy zjevně pracují s konceptem etnicity v mnoha ohledech odlišně a nabízí se tak možnost vytvoření určité typologie ať už skrze existující modely (např. M. Douglas) anebo nějaké vlastní. Z analýzy vyplývá, že ústředním motivem jsou rozdílné způsoby začlenění transcendence pro konceptualizaci etnicity. Podrobnější popis tohoto legitimizačního mechanismu a oné ústřední role, již transcendence hraje, by mohl být potenciálně velice zajímavý směr další práce. Dynamika a způsobe interakce každého ze symbolických systémů s transcendencí je odlišná a teoretičtější uchopení tohoto motivu by práci dostalo na další úroveň. Jako další fáze analýzy by mohlo být i nalezení nekonzistentností a paradoxních symbolických koncepcí, jež kolega Pospíšil v rámci každého z kulturních celků identifikoval. Kolega Pospíšil, ve snaze nedopouštět se komparativní generalizace, zdůraznil rozdíly u dílčích motivů. Bylo by ovšem zajímavé sledovat, v jakém smyslu tyto rozdílné motivy dosahují téhož účinku – tj. zda bychom přeci jen nemohli o např. tak rozdílných koncepcích legitimizace a vyvolení uvažovat jako o různých modalitách podobné strategie a přes zjevné odlišnosti hledat nějaké analytické kategorie, jež by na určité podobnosti mohly ukázat. Je ovšem pochopitelné, že nic z toho bakalářská práce, která již tak výrazně přesahuje maximální rozsah, neobsahuje. Ukazuje to spíše, že zvolené téma má skutečně značný potenciál pro své rozvinutí.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav filosofie a religionistiky

5) Obecný přesah práce

Body: 8/8

Práce by mohla zaujmout odborníky na kterýkoliv ze tří zmíněných kulturních systémů. Identifikací čtyř klíčových etnocentrických motivů práce poskytuje metodologický základ, který by mělo být možné ověřit i v případě dalších symbolických systémů. V tomto smyslu tedy práce skutečně vlastní rámec přesahuje.

Celkové hodnocení:

Body: 40/40

Na základě výše uvedeného rozboru práce doporučuji udělit plný počet bodů.

V Klínci u Prahy, dne 25.8.2020

Martin Pehal